

Pluralizmus és/vagy egység

A Magyar polgári Párt bejegyzésének előzményei és következményei
írta Borbély Zsolt Attila, a HUNSOR Erdélyi tudósítója
a cikk megjelent a Kapu oldalain is

1. Előhang

A román bíróság bejegyezte a Szász Jenő székelyudvarhelyi polgármester által vezetett Magyar Polgári Pártot. Ezzel de iure véget ért egy történelmi korszak, melyet az RMDSZ politikai kvázi-monopóliuma jellemezett. E korszak végét jelentette de facto már az is, amikor 2003-ban a nemzetben és nemzeti önrendelkezésben gondolkodó tábor saját szervezeteket alapított. Már akkor jelentősen csökkent az RMDSZ-en belüli pluralizmus paradigmájának gondolat- és közösség-meghatározó ereje.

Az RMDSZ-en belüli pluralizmust egyébként is fokozatosan felszámolta a Markó-féle társaság, de retorikában azért még 2007 nyarán is tartotta magát ez az eszme. A Magyar Polgári Párt megjelenésével viszont irrelevánssá váltak az egyébként is elhalványuló RMDSZ-en belüli törésvonalak, a frontvonalak immár két szervezet között rajzolódnak ki. Az RMDSZ-t vezető klikk kénytelen lesz számolni vetélytársával s azzal, hogy önkormányzati szinten a Székelyföldön még akár veszíthet is, különösen ha az Európa Parlamenti választások eredményéből indulunk ki.

E történelmi fordulópont előzményeivel és távlati kihatásaival foglalkozom a továbbiakban.

2. A „belső” pluralizmus paradigmája

2.1. A belső pluralizmus fogalma, értelme és közösségi funkciója

A „belső” pluralizmus fogalma egyidős az RMDSZ megalakulásával. Az RMDSZ kezdettől fogva a teljes romániai magyarságot kívánta képviselni, így a vezetés valamint a szervezet jövőjével foglalkozó értelmiségi holdudvar természetszerűleg szembetalálkozott azzal az elméleti kérdéssel, hogy egy nemzetnyi kisebbségbe szorított közösség (több mint másfél millió ember (!)) politikai képviseletét miként tudja egy egyetlen szervezet ellátni. Az RMDSZ vezetői egy ideig struccpolitikát folytattak, nem kívántak a kérdéssel sem elméletileg, sem gyakorlatilag szembenézni.

A belső pluralizmus intézményesítését előrevetítette ugyan már az RMDSZ berkeiben kezdettől bevett kollektív tagság is, mely közvetlenül a megalakulás után, 1990 elején jellemző volt. Az RMDSZ-en belül nemcsak területi szervezetek működtek, hanem politikai mozgalmak, civil- és ifjúsági¹ szervezetek is. Viszont a szervezetnek nem volt olyan belső struktúrája, mely stabilizálta volna a komplexitást, hogy egy közkeletű pokolbela-i terminus technicus-szal éljek.

Nem csoda, hogy 1990 és 1993 között a „belső” pluralizmus problematikája megfelelő intézményes megoldás hiányában belső feszültségek forrása volt. Amikor az 1991-es marosvásárhelyi II. kongresszuson elfogadott alapszabályzatnak a permisszív előírásait kihasználva megalakultak az első platformok, a keresztény-nemzeti Erdélyi Magyar Kezdeményezés és a politikai orientációját nevében hordó Szabadelvű Kör, az RMDSZ Bukarest-orientált szárnya kiegészülve néhány szellemileg korlátolt „nemzetben”

¹ Az ifjúsági szervezeteket külön említem a civil szervezetektől, mivel a politikai szerepvállalás kérdésében évekig kemény viták folytak e szervezeteken belül.

gondolkodóval² egységnyilatkozatot adott ki, melyben a frissen megalakult belső szerveződések, mint a magyar egység veszélyeztetőit aposztrofálta.

2.2. A belső pluralizmus intézményesítése

2.2.1. Kolozsvári Nyilatkozat

Nem sokkal később, 1992. október 25-én az RMDSZ Küldötteinek Országos Tanácsa kiegészülve a parlamenti frakciók tagjaival pontot tett a vita végére a Kolozsvári Nyilatkozattal, mely első ízben mondta ki félreérthetetlenül és világosan, hogy az RMDSZ a belső önrendelkezés³ elve mentén kíván politizálni, és célja a háromszintű autonómia megteremtése. (A három szint: területi autonómia a Székelyföldnek, személy elvű – s benne kulturális – autonómia az egész romániai magyarságnak, valamint sajátos státusú helyi önkormányzatok, „mini területi autonómiák” létrehozása a magyar „szigetek” számára.)

2.2.2. A belső pluralizmus intézményes kerete: az állam-modell

A Nyilatkozat elfogadása után s a brassói kongresszus előtt állt össze az a paradigma, mely formálisan mindmáig uralta az erdélyi magyar közéletet és többé-kevésbé az RMDSZ hivatalos kommunikációját is. E paradigma kigyöngyözője az Egyeztető Kerekasztal volt, mely a magyarországi Kerekasztalhoz hasonlóan a demokráciába való „békés átmenet” kérdéseit tárgyalta meg. A belső pluralizmus intézményesítését a Kerekasztal előírásainak megfelelően a brassói kongresszus fogadta el 1993 január közepén.

Az akkor elfogadott program és alapszabályzat szerint az RMDSZ a továbbiakban az állam-modell mentén fog építkezni, elfogadja a hatalmi ágak szétválasztásának elvét, s mindent megtesz annak érdekében, hogy kitöltse azt az alkotmányjogi mozgásteret, amit számára biztosít a mai, egyébként etno-diszkriminatív román jogi szabályozás. Más szóval megteszi mindazon lépéseket az autonómia irányában, melyek *kizárólag a magyar politikai akarat függvényei*.

Saját belső struktúráit az állam-modellnek megfelelően építi fel, létrehozza *a parlamentnek* megfelelő Szövetségi Képviselők Tanácsát, mely ideiglenesen korporatív elvek mentén áll össze, de két év leforgása alatt általános, egyenlő, titkos és „lehetőleg” közvetlen választások határozzák meg összetételét. Az SZKT-nak felelős a Ügyvezető Elnök, a „*kormányfő*” valamint az Ügyvezető elnökség, a „*kormány*”. A *bírósági hierarchia* funkcióját az Etikai és Ellenőrző Bizottságok töltik be, az Alkotmánybíróságét a Szabályzatfelügyelő Bizottság, a „*köztársasági elnöki*” pozíciót (s Benjamin Constant-i értelemben vett regulatív, a többi között egyensúlyt teremtő hatalmi ágat) a szövetségi elnök képviseli.

A brassói kongresszus előírta azt is, hogy két esztendőn belül létre kell hozni a nemzeti katasztert, vagyis egy belső népszámlálás eredményeképpen létrejövő adatbázist valamint az autonómia-statumokat, melyek az absztrakt autonómiakövetelést lefordítják a jogszabályok paragrafus-nyelvezetére.

2.2.3. Törésvonalak

Szép, logikus és koherens elképzelés volt.

² A liberálisok előszeretettel tálták a „monolitikus” magyar egységet és a pluralizmust, mint szembevető elveket. Így kerülhetett szembe a nemzetben gondolkodó Sütő András a kozmopolita, SZDSZ közeli Cs. Gyimesi Évával egy olyan kérdésben, mely történetesen össze is köthette volna őket. Cs Gyimesi a pluralizmus intézményesítését szorgalmazta, míg Sütő vele szemben a „nemzeti egységet” képviselte. Holott éppenséggel a nemzeti egység megőrzésének lett volna hosszú távú garanciája a tényleges belső pluralizmus. Hogy mégse így lett, annak az RMDSZ bizantin vezetése volt az oka, mely kijátszotta az alapszabályzatot, a kongresszusi előírásokat és egyszerűen elszabotálta a pluralizmus megteremtését, sőt, egyik fő törekvése az volt 1994-től kezdve, hogy a vele egyet nem értőket kiszorítsa a szervezeten belül.

³ Az önrendelkezés elé biggyesztett „belső” kifejezést Eckstein Kovács Péter javaslatára fogadták el, jelezve, hogy az RMDSZ nem kívánja Románia magyar-lakta területeinek önállósodását és elszakadását. A magyar fél „józan”, „megfontolt” önkorlátozását, mely mögött az a filozófia állt, hogy így könnyebben elérhetjük a minket megillető közösségi jogokat, a román politikum soha nem méltányolta, így azok elpazarolt, felesleges önmegalázó gesztusok voltak.

Ki nem mondott előfeltevése, hogy az RMDSZ-politikát meghatározó politikai aktorok nemzetben gondolkodnak. Ez szerencsésebb országokban, ahol a demokratikus pluralizmus paradigmája létrejött, eleve adott. A demokratikus pluralizmus paradigmája a szabad nemzetekre vonatkozott. Nem olyan közösségekre, melyeket egy szűk komprádor elit a gyarmattartó hatalmak akaratának megfelelően kormányoz nyíltan vagy burkoltan, (lásd a mai Magyarországot) és nem vonatkozott azokra a közösségekre, melyek még formálisan sem rendelkeznek saját államisággal (lásd az idegen járomba, kisebbségbe kényszerített magyar közösségeket.). E közösségeken belül a hagyományos politikai törésvonalakat keresztbe metszi egy lényegi kérdés: mekkora az elnyomott közösség szuverenitása?

Nem véletlen, hogy az Osztrák-Magyar monarchia idején a budapesti parlamentben nem eszmei irányzatok mentén alakult ki a pártrendszer, hanem annak megfelelően, hogy az egyes pártszerveződések miként viszonyultak a 1867-es közjogi konstrukcióhoz, mely megszabta a magyar szuverenitás határait.

Az RMDSZ-en belül is az határozta meg az egyes politikai aktorok hovatartozását, hogy miképpen viszonyulnak a hivatalos – nemzeti, önrendelkezés-centrikus és szuverenitásnövelést célzó - programhoz: kijátszandó, elszabotálendő dokumentumot látnak-e benne avagy teljesítendő feladatcsomagot.

2.2.4. Kecskére a káposztát

Az erdélyi magyar autonómia megteremtésének s a belső pluralizmus intézményesítésének szempontjából legnagyobb taktikai hiba az volt, hogy 1993-ban, amikor az autonomisták eszmei gátszakadást értek el a Kolozsvári Nyilatkozattal, nemzetféltésből, józan önkorlátozásból és a másik oldal jószándékában való alaptalan bizalomtól⁴ vezetve átengedték a szervezet kulcspozícióját a másik oldal egyik prominensének, Markó Bélának. De hát, ugye, miként Kövér László mondta, a kommunista kutyából nem lesz demokratikus szalonna. Markó Béla, Hajdú Győző egykori helyettese, (aki tagadja, hogy alapszervezeti titkár lett volna a Román Kommunista Pártban) éppen úgy viselkedett, mint magyarországi elvtársai. Megjátszotta a demokratát, amíg azt szükségesnek ítélte, és nem habozott antidemokratikusnak lenni, amikor a román hatalom érdeke vagy saját hatalmi számításai úgy kívánták⁵. S a rábízott brassói programból pedig mindmáig, azaz másfél évtized alatt (!) semmit nem teljesített. Pontosabban formálisan létrejöttek az állammodellt követő belső szervek, de az egész komplexumba életet lehelő belső választásra mindmáig (!) nem került sor, a kataszter terve papíron maradt, az autonómiastatutumokat pedig nem fogadták el, az RMDSZ kisebbségi törvénytervezetében a háromszintű autonómiából a kulturális autonómia címszava került csak be, minden kibontás és közjogi rendelkezés nélkül.

3. A belső pluralizmus paradigmájának bukása: az 1996-os kormányzati szerepvállalás

A belső pluralizmus intézményrendszerének működéséhez lökést adó belső választás elmaradt ugyan, de attól még a szervezet működhetett volna rendeltetésszerűen is. Markó Béla azonban, miután 1995-ben annak ellenére választották meg ismét elnöknek, hogy a már

⁴ A kritika tulajdonképpen önkritika is egyben. E sorok írója, mint a MISZSZ, majd a Reform Tömörülés képviselője, támogatta e taktikai megoldást, ugyanabban bízva, mint elvbarátai: azt reméltük, hogy a labanc tábor valójában pozíció-féltésből folytat nemzetellenes, önfeladó politikát, s ha kielégítjük szervezetben belüli pozíció-éhségüket, akkor őszinte hívei és építői lesznek az autonómiának.

Minek szépiteni: nem vettük azt számításba, hogy a karrier-politikusok elsősorban állami pozíciókra törnek, ott van a nagy pénz, a tényleges hatalom, a karrier lehetősége. Nem is telt bele 3 év, 1995 végén, 1996 elején a Markó-klikk már azon morfondírozott, hogy miként kerülhet az RMDSZ kormányra. Természetesen, lényegi céljainak de facto feladásával. (Frunda György már 1993 nyarán felvetette az RMDSZ kormányzati szerepvállalásának lehetőségét egy interjúban.)

⁵ 1996-ban a kormányzati szerepvállalás puccszerűen zajlott le, Kincses Elődöt 2000-ben Markó alapszabályzat-ellenesen függesztette fel megyei elnöki tisztségéből, elképzelhetetlen, hogy Markónak ne lett volna köze az Udvarhelyért Polgári Egyesület bejegyzésének megsemmisítéséhez s az UPE tanácsosainak a tanácsból való kizárásához, mint ahogy az MPSZ 2004-es indulásának megakadályozásában is Markó előzetes ígéretének teljesülését lehet látni, miszerint minden eszközzel fel fognak lépni az RMDSZ ellenfeleivel szemben.

említett kulcsfontosságú programpontokat nem teljesítette határidőre, a továbbiakban a klientúra-építésre összpontosított.

Ha a pártelnök maga alá szervezi a középárdát, övé a párt, s addig marad pozícióban, amíg a klientúrának kedvezni tud, amíg teljesíti a klientúra elvárásait. Markóék pedig sikerült kiépítsenek egy olyan intézményrendszert, melyben mind a román költségvetésből, mind a magyar költségvetésből származó források felett ellenőrzést gyakorolnak. Így nem csoda, hogy párton belül egyre nagyobb lett az elnök formális támogatottsága. Markónak 1999-ben volt még ellenjelöltje Kincses Előd személyében, aki elnyerte a szavazatoknak, több mint egy harmadát, 2003-ben és 2007-ben már ellenjelöltje sem volt, az ellenszavazatok száma is csökkent az idő múlásával. Ha a Magyar Polgári Párt nem került volna bejegyzésre, 2011-ben Markónak esélye lett volna Ceausescu támogatottságát elérni.⁶

Így viszont nem elképzelhetetlen, hogy egyesek Markót fogják okolni – nem alaptalanul – azért, mert nem hagyott levegőt saját ellenzékének s tulajdonképpen kikényszerítette, hogy az RMDSZ-en kívülre szorítottak saját szervezetet alapítsanak. Ha az RMDSZ az MPP megjelenésének köszönhetően leszerepel az önkormányzati választásokon, könnyen előfordulhat, hogy a szervezeten belül felüti a fejét egy új ellenzék. (Ismerjük a jelenséget: a karrieristák és status-quo hívő számítók addig támogatják a pártvezetést, amíg biztosítja a párt sikerét és az apanázst. Ha e kettő veszélybe kerül, bizony meglepetések érhetik még a pozícióját biztosnak érző Markó Bélát is.)

De térjünk vissza 1996-ra. Ez volt a belső pluralizmus intézményrendszerének tulajdonképpeni nagy próbatétele. S igazolása annak, amit addig is sejteni lehetett, tételesen, hogy nincs olyan automatizmus, mely garantálja, hogy az SZKT-ba olyan emberek kerülnek, akiknek többsége hallgat a józan érvekre s szeme előtt a nemzeti érdek lebeg általános zsinórmértékként. Ilyen automatizmus persze a szabad választásokon sincsen, de mégis nagyobb az esély a nemzetben gondolkodó többség létrejöttének akkor, ha minden jelölt megméretik a tagság előtt, mintha az idegen elnyomó hatalom akaratát képviselő szövetségi elnök s klikkje szabja meg a testület összetételét.

1996-ban a belső pluralizmus modellje elbukott. Nemcsak azért, mert nem ennek keretében a kisebbségbe szorult igazak nem tudták megakadályozni, hogy Markóék belevigyék az RMDSZ-t a kormánykoalíció zsákutcájába, melyből mindmáig nem lelték meg a kiutat. (Nem is keresték nagyon.) Azért bukott el, mert alapfilozófiája ellentétes volt az új stratégiával, a kormányzati szerepvállalással.

3.1. Autonómia és kormányzati szerepvállalás

Érdekes elméleti kérdés, hogy a nemzeti érdekek sérelme nélkül egyáltalán részt lehetett volna-e venni a kormánykoalícióban vagy sem. Csapó József, Bárki Éva, Borbély Imre és az autonómia, a nemzeti önrendelkezés más jeles teoretikusai úgy vélik, a kormányzati szerepvállalás alapvetően ütközik a szabadságprogrammal, az autonómiával. Mások, mint Toró T. Tibor, Birtalan Ákos, Bakk Miklós úgy tartják, hogy nincs ilyen elméleti ellentét. Nos, a puding próbálja az evés. Az RMDSZ azonban nem merítette meg kanalát e rezgős szubsztanciában, más szóval nem próbálta meg a kettőt összeegyeztetni, hanem az autonómiáról, állammodell-elvű önépítkezésről, belső pluralizmus működtetéséről egyszerűen lemondott. Mint ahogy lemondott arról is, hogy külpolitikai síkon keresse a nyomásgyakorlás lehetőségét.

El lehet játszani a gondolattal, hogy mi lett volna, ha az SZKT megszavazza azt a javaslat-csomagot, amit 1996. november 28-án, Tókécs László terjesztett elő s mely csomag azon követeléseket tartalmazta, melyek teljesítése esetén az RMDSZ presztízs-vesztés, önfeladás és nemzetárulás nélkül vehetett volna részt a román kormányban. Vélhető, hogy nem jött volna létre a kormánykoalíció, az RMDSZ pedig kívülről támogathatta volna a kormány egyes előterjesztéseit. A kormány külső támogatása ellen azzal érveltek Markóék, hogy ha már megadják a kormány fontosabb előterjesztéseinek a parlamenti támogatást, akkor miért

⁶ Ez persze epés és rosszindulatú megjegyzésnek is felfogható. Pártelnökök nem ritkán érnek el igen nagy szavazatarányt megválasztásukkor. A probléma és jelen eszmefuttatás tárgya éppen az, hogy az RMDSZ nem pártnak indult, s így nem is kellene pártként működnie.

ne részesüljenek a hatalomból is? Nos, több érv is szólt volna e mellett. Az egyik az, hogy ilyenformán megmaradt volna a külpolitikai mozgástér, másik, hogy minden egyes előterjesztés előtt alkudozni lehetett volna, s végül, de nem utolsósorban nem alakult volna ki az RMDSZ-es kormányzati nómenklátúra, a derékhad, mely olyan esetben is a koalíció fenntartását támogatta, amikor az már világosan és egyértelműen a nemzeti érdekek érvényesítése ellen volt.⁷

4. Formális leszámolás az erdélyi magyar parlamentarizmus eszméjével: a 2003-as kongresszus

A korábbiakban jeleztem, hogy de facto 1996-os választások után, a kormányalakításkor szakított az RMDSZ a belső pluralizmus eszméjével, sőt, az 1996-os választást is kihasználta arra, hogy szervezeten kívülre lökje Borbély Imrét, az autonómia egyik élharcosát, a Temesváron lakó gyergyó széki képviselőt, arra való hivatkozással, hogy a parlamenti képviselő nem lakik a Székelyföldön.

1996-tól kezdve a dekonstrukció, az egyneműsítés, az SZKT szerepének csökkentése és az Operatív Tanács felértékelése folyamatos volt. A fokozatos metamorfózist a 2003-as, Szatmárnémetiben megrendezett kongresszus zárta le egy határozattal, mely a belső választások eszméjével számolt le. Ennek megfelelően az általános és közvetlen belső választást, amelynek eredményeként az erdélyi magyar parlament jött volna létre, kiváltották egy részleges, közvetett tisztújítással, melynek eredménye egy pártszerv létrejötte lett. (A szabályozás a megyei szervezetek hatáskörébe utalta annak eldöntését, hogy a választásokat miként szervezik meg, így lehetőséget biztosítottak arra, hogy a megyei nómenklátúra átmentse magát. Éltek is a megyék zömében e lehetőséggel.)

E döntésnek köszönhető, hogy a Reform Tömörülés, mely a legjelentősebb ellenzéki erő volt az RMDSZ-en belül, felszámolta önmagát, levonva a megfelelő következtetéseket. A platformok ugyebár az állam-modell elképzelés szerint a pártok szerepét töltik be az RMDSZ belső demokráciájában. A pártok létértelme viszont a választásokon való részvétel. Olyannyira így van ez, hogy a pártokat jellemzően a politológusok is a választás függvényében definiálják. (Pártnak nevezik azt a társadalmi szervezetet, mely demokratikus alkotmányjogi játékkeret mellett részt vesz a parlamenti választásokon.) Az RMDSZ 2003-as szabályozása a platformoknak semmilyen szerepet nem adott a „belső választásokon”, azon túl, hogy nem tette kötelezővé központi szabályozással a közvetlenséget. 2003-ban szüntették meg Tökés László tiszteletbeli elnöki tisztségét, betetőzve ezzel azt a folyamatot, mely a Ceausescu rendszerrel nyíltan szembeszegülő embereket fokozatosan a szövetségen kívülre kényszerítette, pozíciókba pedig megbízható második-harmadik vonalbeli kommunistákat helyezett. 2003-ban, miután Tökés László ultima ratioként hiába próbálta bírósági úton próbálta meg rákényszeríteni az RMDSZ-t saját programjának és alapszabályzatának betartatását, megalakult az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács Kezdeményező Testülete, majd a Székely Nemzeti Tanács Kezdeményező Testülete, a Székely Nemzeti Tanács s végül az év végén, december 13-án az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács⁸. A két Tanács pártok feletti parlamentszerű, képviseleti fórum, melyeknek célja az autonómia képviselése. Az RMDSZ-szel való nyílt politikai konfrontációt és versenyt a Magyar Polgári Szövetség (MPSZ) vállalta fel, azonban indulását a 2004-es választásokon a román állami szervek az RMDSZ hatására megtorpedózták.

5. A Magyar Polgári Párt – Hejha 2008

⁷ Konkrét példa erre az 1998 őszi elfogadott ultimátum, mely szerint az RMDSZ kilép a kormányból, amennyiben nem teremtik meg az önálló állami magyar egyetem létrehozásának jogi feltételeit. Az ultimátumot visszavonatták egy hónap elteltével az SZKT-val, az RMDSZ elvesztett ezzel egy komoly érdekérvényesítő eszközt. Ultimátumot azóta sem fogadtak el, inkább lenyeltek mindent, az etno-diszkriminatív, nyíltan magyarellenes oktatási törvényt elfogadását, az aradi Szabadság-szoborra vonatkozó ígéret (a szobor önállóan lesz felállítva egy köztéren) be nem tartását, a 2005-ös kisebbségi törvény elfogadásának kormánytöbbség általi elszabotálását.

⁸ A Tanácsok megalakulásával természetesen feloszlottak a Kezdeményező Testületek.

Az eset megismétlődéstől tartva döntöttek úgy az MPSZ vezetői, hogy pártként jegyeztetik be szervezetüket. Hosszas huzavona után, amiben az is benne van, hogy elég lassan gyűltek az aláírások, a múlt hónap végén a bejegyzés végre megtörtént. Nem kétséges, Romániában jogbizonytalanság van, s elvben bármi elképzelhető, akár egy bejegyzett szervezet bejegyzésének visszavonása is (láttunk már ilyet...), de végső soron minden jövőre vonatkozó szociális jellegű kalkulus: approximáció. Most más a politikai háttér, nem kisebbségi szervezetről van szó, hanem pártról, Markóék sikerült összerúgják a port az egyik legjelentősebb hatalmi centrummal, az elnökkel. Így minden okunk megvan rá, hogy abból induljunk ki, az MPP indulása az ideai önkormányzati választásokon ténykérdés.

Nem kizárt, hogy Markó Bélának igaza abban, hogy az MPP bejegyzése mögött Traian Basescu áll. Ezesetben Basescu *tudtán kívül segíti a magyar ügyet*, hiszen hozzájárul ahhoz, hogy a mindaddig román zsoldban működő, kompromittált RMDSZ elit uralma megtörjön, továbbá ahhoz, hogy egy kőkeményen autonomista magyar szervezet közjogi elismerést nyerjen és indulhasson a választásokon.

Az MPP s az RMDSZ közötti első erőpróba az önkormányzati választás lesz. Szász Jenő a bejegyzést követően nem késlekedett. Pártjának vezetősége összeült tanácskozni az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács elnökségével, sikerült is megállapodni néhány lényeges kérdésben. A két szervezet elnöke, Szász Jenő és Tökés László által szignált dokumentum leszögezi: *„A közelgő helyhatósági választásokra való felkészülés tekintetében a Magyar Polgári Párt elnökségének felkérésére megegyeztek egy egyeztető-jelölő bizottság felállításáról, melynek védnökségére Tökés Lászlót, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács elnökét, az erdélyi magyarok európai képviselőjét kérték fel. Az egyeztető-jelölő bizottság célja az önkormányzati választásokon nemzeti listák felállítása, az erdélyi magyar nemzeti ügy iránt elkötelezett személyek jelölése Erdély településein és megyei önkormányzataiban. Az egyeztető-jelölő bizottság munkálataiban való részvételre felkérést kap valamennyi, a nemzeti ügy iránt elkötelezett szervezet, intézmény, illetve a civil szféra közélet iránt érdeklődő szereplője.”*

Szász ezek után levelet írt e tárgykörben Markó Bélának, melynek tartalma az ügy közjogi relevanciája miatt nyilvános. E levélben Szász leszögezi: *„Magyar közösségünk közképviseletével vállalt történelmi felelősségünk mindannyiunkat kötelez: a politikai testvérharcokat meg kell szüntetni, eljött a demokratikus verseny és felelős együttműködés ideje.”* A megfogalmazott létparancsot gyakorlatba ültető módszert illetően, álljon itt teljes egészében az a dokumentum, amit Szász aláírásra ajánlott fel az RMDSZ elnökének.

„Együttműködési Charta - Javaslat

„Nyolc pont 2008-ra”

tervezet

A **Magyar Polgári Párt** (továbbiakban: **MPP**) és a **Romániai Magyar Demokrata Szövetség** (továbbiakban: **RMDSZ**) mint magyar közösségünk politikai érdekképviseleti szervezetei

- *tudatában magyar közösségünk közképviseletével vállalt történelmi felelősségüknek,*
- *elfogadva magyar közösségünk igényét a politikai pluralizmus megvalósítására és a választás szabadságának biztosítására a honi magyar politikai közéletben,*
- *egyetértve abban, hogy a politikai pluralizmus és a választás szabadságának alapvető célja magyar közösségünk minden szintű politikai képviseletének bővítése és minőségi megerősítése a **demokratikus verseny és felelős együttműködés** jegyében, magyar közösségünk javára és érdekében, az alábbiakban állapodnak meg:*

1. A Magyar Polgári Párt és a Romániai Magyar Demokrata Szövetség kölcsönösen elismerik egymás politikai létjogosultságát.

2. A Magyar Polgári Párt és a Romániai Magyar Demokrata Szövetség vállalja, hogy választási versenyt csak ott és akkor folytatnak egymással, ahol és amikor a jelöltjeik versengése nem veszélyezteti a magyar képviseletet. Minden más esetben választási verseny helyett választási együttműködésre törekednek.

3. A 2008 évi önkormányzati választásokon a demokratikus verseny és a felelős együttműködés biztosítása érdekében a Magyar Polgári Párt és a Romániai Magyar Demokrata Szövetség vállalja, hogy közösségeink számarányaiból és sajátos településszerkezeti viszonyaiból eredő magyar szavazati erő hatékonyságának felmérése és növelése céljából **Országos Választási Térképet** hoz létre, amely az átláthatóság és kiszámíthatóság jegyében biztosítja a demokratikus választási versenyre és a felelős együttműködésre vonatkozó politikai döntéshozatal szakmai megalapozását.

A Magyar Polgári Párt és a Romániai Magyar Demokrata Szövetség vállalják, hogy az Országos Választási Térkép 30 napon belüli kidolgozására szakértőiket haladéktalanul kijelölik, valamint vállalják, hogy a választási jogszabályok által meghatározott jelöltállítási határidőig a demokratikus versenyt és a felelős együttműködést biztosító valamennyi szükséges politikai döntést egy politikai párbeszéd és egyeztetés keretében meghoznak és ezen közös döntéseket saját jelöltállítási folyamatukban kötelezően érvényesítene.

4. **Marosvásárhely jelképes városa** a magyar választási reményeknek és félelmeknek, ahol a korábbi kudarcok után biztos sikerre van szükség. A Magyar Polgári Párt és a Romániai Magyar Demokrata Szövetség ezért együttesen és haladéktalanul olyan személyiséget kér fel, aki minden marosvásárhelyi **közös polgármester-jelöltje**, olyan jelölt, aki senki által nem kisajátítható, **aki ideológiai, etnikai és pártszempontokon felülemelkedve mindenki által támogatható.**

5. A Magyar Polgári Párt és a Romániai Magyar Demokrata Szövetség kijelentik, hogy a 2008. évi parlamenti választásokon az önkormányzati választásokon megszerzett választói támogatottság arányának figyelembe vételével **közös parlamenti jelöltlista** összeállítására törekednek, oly módon, hogy az a hatályos választási törvény szerint legkedvezőbb feltételeknek megfeleljen és jelentős mértékben növelje magyar közösségünk választási részvételét.

6. A Magyar Polgári Párt és a Romániai Magyar Demokrata Szövetség vállalják, hogy 2008-as esztendőben együttesen kezdeményezik **az adófizetők pénzéből működő pénzügyi támogatási rendszerek társadalmisítását**, azért, hogy az adófizetők pénzeinek közhasznú felhasználásából a pártpolitika maradéktalanul kivonuljon és átadja helyét a közösségépítő és teljesítményelvű társadalmi szervezeteknek. E célból az országos hatáskörű és jelentőségű magyar társadalmi és szakmai szervezetek valamint a történelmi egyházak felkérésével az MPP és az RMDSZ 30 napon belül **Civil Egyeztető Fórum** összehívását kezdeményezik.

7. A Magyar Polgári Párt és a Romániai Magyar Demokrata Szövetség vállalják, hogy 2008-as esztendőben kidolgozzák a magyar közösségünk önálló **külpolitikai érdekérvényesítési stratégiáját**, megteremtik ennek szervezeti kereteit, **létrehozzák magyar közösségünk első külföldi képviseleti irodáit**. Az MPP és az RMDSZ vállalják továbbá, hogy az „**Erdély hazavár**” program keretében, 1990 után első alkalommal a nagyvilágban élő valamennyi erdélyi honfitársunkat megszólítják és közös erőgyűjtésre hívják őket. Az MPP és az RMDSZ fentiek előkészítése céljából haladéktalanul kijelöli szakértői csoportjait.

8. A Magyar Polgári Párt és a Romániai Magyar Demokrata Szövetség vállalják, hogy a 2008-as esztendőben az erdélyi történelmi örökséghez méltó módon, **kezdeményezően és együttesen** lépnek fel a 2004. december 5-én **megrendült Kárpát-medencei magyar összetartozás és önbecsülés helyreállítása érdekében**. Az MPP és az RMDSZ vállalja továbbá, hogy fentiek előkészítése céljából kijelöli szakértői csoportjait.

Marosvásárhely, 2008. február 9.

(az aláírások helye)

Magyar Polgári Párt
Szász Jenő
elnök

Romániai Magyar Demokrata Szövetség
Markó Béla
elnök

A levél pozitív, helyzetteremtő lépés, jól megfogalmazott a szöveg, ugyanakkor furcsállnivaló, hogy az autonómia-statumok kimaradtak belőle. Ami persze nem jelenti azt,

hogy a továbbiakban nem lesz erről a témáról szó, viszont érthetetlen, s taktikailag helytelen, hogy nem ezzel nyitott a párt. (Különösen, hogy az RMDSZ egyik vesszőparipája, hogy az MPP-nek a bejegyzés céljából leadott dokumentumaiban nem szerepel az autonómia – ami melleleg érthető, hiszen a támadási felületet csökkenteni kellett. Melleleg az RMDSZ bejegyzésekor sem volt még a szervezet programjának része az autonómia.)

Az igencsak helyénvaló, hogy a megállapodás-tervezet kiemelten kezeli Marosvásárhely kérdését. Az RMDSZ már két ízben elszabotálta a polgármesteri szék visszanyerését az utolsó erdélyi magyar nagyvárosban, ahol erre egyáltalán esélye van. 2000-ben, mint már szó volt róla, Markó Béla felfüggesztette a megyei elnököt, Kincses Elődöt, a kampány kellős közepén, ráadásul azért, mert Kincses nem az elnök klikkje által összeállított jelöltlistát adta le a román hatóságoknak, hanem az előválasztáson több ezer választópolgár által megerősített listát. Fodor Imrének néhány száz szavazat hiányzott a győzelemhez. 2004-ben Kelemen Atillát indították, akiről tudni lehetett, hogy az autonomista oldalt elhagyó párttűtő, aki ráadásul a Kempinsky szállóban Erdély elszakítására koccintott két évvel korábban Medgyessyvel, Verestóyval és Adrian Nastaseval. Az ő jelölése egyenértékű volt a biztos bukással, ami meg is történt. Most is hasonlóra készül a szervezet, a neptunista Borbély Lászlót akarja indítani, aki intrikáinak, az autonomista önépítkezés elleni fellépéseinek köszönhetően nemzeti körökben az egyik legnépszerűtlenebb figura.

Ami a továbblépést illeti, az RMDSZ-szel szembeni taktikai nyitottság mellett az MPP-t stratégiai nyitottság kell jellemezze a nemzeti tábor többi szerveződése felé. Toró T. Tibor a Krónika 2008. január 25-én megjelent számának Szempont mellékletében terjedelmes elemzést közölt a nemzeti tábor perspektíváiról. Ebben a szerző leszögezi: az MPP-nek *„a jelöltállítási folyamatban bizonyítania kell, hogy valóban képes a polgári tábor demokratikus gyűjtőpártjává válni, azaz integrálni azt a politikai és civil-politikai elitet, amely az EP-választások alatt Tőkés László mellé állt. Ez pedig csak úgy sikerülhet, ha az MPP vezetői sem a programalkotást, sem a jelöltállítást nem kezelik a párt belügyeként, hanem az egész polgári-nemzeti oldal közügyeként.”* Toró egyébként nemcsak a nemzeti oldal integrációjának módját keresi, hanem az egész erdélyi magyarságét. Amire ha nagy esély nincs is, de némi remény mégis van.

Markóékat egy sikeres önkormányzati választás után az MPP tárgyalóasztalhoz kényszerítheti. (Igencsak kicsi a valószínűsége annak, hogy a fenti 8 pontos dokumentumot Markó szignálná: az RMDSZ az együttműködés helyett a konfrontációt választotta, Toró T. Tibortól megvonták a bizalmat, az SZKT-kon semmi jele nem volt az önrevíziónak, Markó úton-útféle gyalazza az új pártot.) Miután az RMDSZ betöltötte történelmi szerepét a román elit szemében, azaz elegendő hitelességet nyújtott neki az euroatlanti csatlakozáshoz, könnyen lehet, hogy a továbbiakban kimarad a kormányzásból. Ezesetben ismét ott leszünk, ahol 1992-ben voltunk, midőn a közvélemény nyomását kihasználva rákényszerítettük az RMDSZ jelenlegi önfeladó, kollaboráns elitjére az autonómiaprogramot. S ki tudja, ha ezúttal nem kísérti meg az RMDSZ-t a hatalom csábítása, mert egyszerűen nem kap meghívást a kormányba, talán sikerül végre kiépíteni az autonómia körül a nemzeti konszenzust s megkezdődhet az érdemi munka, ami 1995-ben abbamaradt.

Borbély Zsolt Attila